

SZENDREI BOGLÁRKA

Magyar
BA, 5. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Posta Anna
egyetemi adjunktus, DE BTK

MŰFAJI ÉS RETORIKAI-POÉTIKAI SAJÁTOSságOK GÖNCI ASZALÓS MIHÁLY NEOLATIN VERSGYŰJTEMÉNYÉBEN

Kulcsszavak: 17. század; alkalmi költészet; strena; növénytisztelet; szinkretizmus

Dolgozatomban Gönci Aszalós Mihály *Calathus strenarum hortensium, symbolicarum, et poeticarum...* című, 1618-ban megjelent neolatin versgyűjteményét elemzem műfaji, illetve retorikai-poétikai szempontból. A dolgozat első felében arra keresem a választ, hogy a paratextusok a kiadvány mely sajátosságait emelik ki, mit árulnak el annak műfajáról, és hogy a kísérszövegek által bemutatott jellemzők milyen további műfajokkal, szövegalkotási technikákkal függhetnek össze. A dolgozat második felében a retorikai-poétikai sajátosságokra fókuszálva elemzem Gönci Aszalós Mihály költeményeit, amihez a következő szempontokat veszem figyelembe: a versek felépítését, a beszédhelyzetet, a retorikai eszközöket, valamint a szövegalkotói technikákat, a növénytisztelet és a szinkretizmus működését. A *Calathus strenarum...* a műfajok, műfaji hatások szempontjából összetettnek tekinthető. Gönci Aszalós költeményei strenák, azaz újévi versek, emellett magukon viselik az erkölcsbotanika és az embléma egyes műfaji jegyeit, illetve formai sokszínűségükből fakadóan egyfajta verstani példatárrá állnak össze. A versgyűjteményben anagrammás versek, valamint különböző imitációs technikákat működtető szövegek is előfordulnak. A költemények jól meghatározható szerkezeti, illetve gondolati egységekből épülnek fel, amelyek közül némelyik szorosabban összefügg a kötetben érvényesülő műfaji hatásokkal, sajátosságokkal. Ami a beszédhelyzetet illeti, gyakori a vers címzettjének, valamint a különböző istenségeknek a megszólítása. A retorikai eszközök használata különösen a növénytiszteletével kapcsolatos részek esetében hangsúlyos. A növény és a címzett közötti kapcsolat alapját általában valamilyen közös vonás jelenti, vagy a választást az indokolja, hogy a növény jótékony, vagy egyenesen üdvözítő hatással bír. Gönci Aszalós költeményeiben szinkretizmus érvényesül, többségük antik és keresztény elemeket egyaránt tartalmaz, azonban míg a kötet első felében az antik elemek túlsúlyáról beszélhetünk, a lelkészekhez szóló szövegekben a keresztény elemek dominálnak.